סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8215
קובץ: תשובות סופיות

ספרות עברית וכללית

שאלון 8215 (מסלול גמיש: סיפור ורומן)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8215
ספרות עברית וכללית
תוכנית הבגרויות הגמישה
הוראות
א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון: סיפור קצר – 60 נקודות
פרק שני: רומאן ונובלה – 40 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
שני הפרקים בבחינה הם חובה.
בפרק הראשון (סיפור קצר) יש לענות על שתי שאלות (2x30=60 נקודות).
בפרק השני (רומאן ונובלה) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.
ד. הוראות מיוחדות:
(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

תשובות סופיות

פרק ראשון – סיפור קצר (60 נקודות)

שאלה 1

- הפרט הסמוי ב"ורד לאמילי" (ויליאם פוקנר): אמילי גריירסון הרעילה את הומר ברון ושמרה את גופתו בחדר בקומה העליונה של ביתה כארבעים שנה, וישנה לצדו.
- הפרט סמוי מאנשי העיירה (המספר "אנחנו") ומן הקוראים. המבנה הלא כרונולוגי (פתיחה בהלוויה, קפיצות בזמן) מפזר את הרמזים כך שאיש אינו מחבר אותם.
- הרמזים: הסירוב להודות במות האב; פרשת המסים (היא שולחת את נציגי העירייה אל קולונל סרטוריס, שמת כעשר שנים קודם לכן); הארסן; כלי הרחצה לגבר ובגדי הגבר; היעלמותו של הומר; הריח והסיד.
- הגילוי בסיום: החדר המקושט כחדר כלולות, הגופה במיטה, השקע בכרית השנייה והשערה הארוכה האפורה.
- תרומה למשמעות: הסירוב של אמילי לקבל את הזמן והאובדן, הדרום הישן הנאחז בעבר, והביקורת על העיירה, שמרכלת אבל אינה רואה.

שאלה 2

- "הזבוב" (קתרין מנספילד): שני אמצעים – עיצוב סביבה ואנלוגיה.
- עיצוב סביבה: המשרד המחודש (שטיח, רהיטים, תנור חשמלי), החם והנוח, שהבוס מתגאה בו; בתוכו תצלום הבן שנהרג במלחמה; מנגד – הקבר בבלגיה, שהבוס לא ביקר בו. המשרד הוא מבצר של הצלחה ושל הכחשה.
- אנלוגיה: הזבוב בקסת הדיו. הבוס מציל אותו, ואחר כך מטפטף עליו דיו שוב ושוב, מתפעל מאומץ לבו, עד שהוא מת.
- הזבוב מקביל לבוס (המתאושש ממכות הגורל), לבן ולצעירים שנהרגו במלחמה, ולוודיפילד הזקן. הבוס מקביל לכוח עליון אכזר ואדיש, וגם לקורבן.
- תרומה להבנת המציאות: חברה שחזרה לשגרה אחרי המלחמה, אבל שנשחק ואדם חסר אונים מול הגורל. בסיום הבוס שוכח על מה חשב.

שאלה 3

- "האדרת" (ניקולאי גוגול): נקודת המפנה – גזילת האדרת החדשה מאקאקי אקאקייביץ' בכיכר הריקה, בדרכו הביתה מן המסיבה.
- לפני המפנה: חיים אפורים של פקיד מעתיק נלעג; האדרת החדשה, שעליה חסך במשך חודשים, נותנת לו לראשונה שמחה, כבוד ושייכות.
- השפעה על הדמות המרכזית: השפלה אצל קצין המשטרה ואצל "האישיות החשובה", שצועקת עליו; הוא חוזר בסופת שלג, חולה ומת, ואיש כמעט אינו מרגיש בהיעדרו.
- השפעה על דמות אחרת: "האישיות החשובה" חשה ייסורי מצפון, ואחרי שרוח הרפאים גוזלת את מעילו היא נעשית פחות קשוחה כלפי הכפופים לה.
- התפתחות העלילה: מן הריאליזם אל הפנטסטי – רוח רפאים גוזלת אדרות בלילות. הקורבן הופך לנוקם, והסיום הגרוטסקי משאיר ספק.

שאלה 4

- סוק: בת דודתו המבוגרת של באדי, לבנת שיער, שבביתה באלבמה הוא גדל אחרי שהוריו הגרושים הפקירו אותו. אישה פשוטה, צנועה, דתייה, חמה ואמיתית; "החברה הטובה מכולם".
- העולם הרגשי: אם חלופית ומקור לביטחון (טקס הלילה). הבכי לפני הנסיעה; ההבטחה "אולי תראה שלג" מרככת את הפרידה; בשובו היא מרגיעה אותו ומשכיבה אותו לישון.
- העולם הערכי: אמונה ("הכול הוא רצונו של אלוהים"), כנות (באדי בטוח שסוק לא שיקרה לו), צניעות ופשטות לעומת החומרנות של האב.
- בסיום היא הופכת את האמונה לבוגרת: "כולם סנטה קלאוס" – נתינה המוטלת על כל אדם.
- באדי מיישם זאת בגלויה לאביו, ובה הצהרת אהבה: הוא נותן לאב את מה שלא קיבל ממנו. סוק מאפשרת לו להתבגר בלי לאבד את אמונתו.

שאלה 5

א.

- הביקורת מופנית אל הנוסעים: הם עצמם אינם קוראים, אבל רואים בתלישת הדפים "פשע תרבותי בלתי נסלח". המוסכמה מקדשת את הספר כחפץ ולא את הקריאה, אף שזה ספר זול של "סופר שָׂכוּחַ בצדק".
- הניגוד בין הנוסעים (נקניקים, חביתות, "שיחות ערות") לבין הזוג הקורא חושף את הצביעות.
- אירוניה והגזמה: "חטא", "נידונים למוות", "נסיבות כה מאיימות", "הפושעים האמיתיים" – לעומת הרוצח שבספר, ששמו עף מן החלון.
- השיפוט השקט ("איש לא העז לומר", "ריחף הגינוי באוויר"): טאבו פועל בלי מילים, ו"מושל" בהתנהגות.
- הסיום: הגברת בפריז והלחם מתחת לרגל השולחן. "וכו' וכו'" – הנימוק של הטאבו ריק ואוטומטי, והביקורת מתרחבת מן הספר לכל המוסכמות.

ב.

- עמדה: מסכימים עם הביקורת.
- נימוק 1: ערכו של ספר הוא בקריאה. הזוג קרא את הספר כולו ושיתף בו; הנוסעים לא נגעו בספר ובכל זאת שפטו.
- נימוק 2: הספר זול, של סופר "שָׂכוּחַ בצדק" – השיפוט מגן על סמל ולא על ערך.
- נימוק 3: הלחם מתחת לרגל השולחן משמש לצורך מעשי ואינו פוגע באיש; ה"וכו' וכו'" מראה שאין לטאבו נימוק ממשי.
- התמודדות עם טענה נגדית: אפשר היה להשאיר את הספר לקורא אחר, אבל זה אינו "פשע תרבותי בלתי נסלח".

פרק שני – רומאן ונובלה

שאלה 6

- "גטסבי הגדול" (פ' סקוט פיצג'רלד): ביקורת על החברה האמריקאית העשירה של שנות העשרים, על חומרנותה ועל ריקנותה המוסרית, ועל השחתת החלום האמריקאי. גם ביקורת עקיפה על הפרט: גטסבי, שבונה את חייו על אשליה.
- דרך 1, המספר: ניק קרוואוויי, שבא מן המערב התיכון, שופט בסוף במפורש את טום ודייזי כאנשים חסרי אכפתיות, שהורסים ונסוגים אל כספם.
- דרך 2, סמלים וניגודי מקום: עמק האפר בין ווסט אג לניו יורק, עם עיני דוקטור ט"ג אקלברג על שלט הפרסומת; האור הירוק בקצה המזח של דייזי.
- דרך 3, העלילה והאירוניה: מאות אורחים במסיבות של גטסבי, וכמעט איש אינו בא להלווייתו. מרטל נהרגת בתאונה שגרמה דייזי, גטסבי נורה, וטום ודייזי עוזבים בלי לשלם מחיר.
- דרך 4, עיצוב הדמויות: טום האלים והצבוע (שובר את אפה של מרטל, מטיף לערכי המשפחה בעימות בפלאזה), ודייזי שבוחרת בכסף.

שאלה 7

- "בעל זבוב" (ויליאם גולדינג): המחלוקת המרכזית היא בין ראלף לג'ק, ובשוליה גם בין ג'ק לפיגי.
- גורם אישי: יריבות על ההנהגה. ג'ק, מנהיג המקהלה, מפסיד לראלף בבחירות ואינו משלים עם כך; הוא בז לפיגי, השמן והמשקפופר.
- גורם עקרוני: ראלף רוצה כללים (הקונכייה), סוכות ואש כדי להינצל, וג'ק רוצה ציד, בשר וכוח.
- המחלוקות מניעות את העלילה: האש כבה כשעוברת ספינה, ג'ק מכה את פיגי ושובר עדשה במשקפיו; הוא מנצל את הפחד מן ה"חיה", פורש ומקים שבט; השבט גונב את משקפי פיגי; סיימון נרצח בריקוד, ופיגי נהרג והקונכייה מתנפצת; לבסוף צד השבט את ראלף ומצית את האי.
- האם נפתרות: לא. המחלוקת אינה מוכרעת בהסכמה, והיא נקטעת רק בהגעת קצין הצי. האירוניה: גם עולם המבוגרים נמצא במלחמה.
- הרחבה: ג'ק מנצל את הפחד מן ה"חיה" (ראש החזיר על המקל), והתאומים סם ואריק נאלצים לעבור לשבט. המחלוקת הופכת למאבק בין שתי דרכי חיים.

שאלה 8

- "ג'יין אייר" (שרלוט ברונטה): ג'יין, יתומה שחווה בדידות וזרות מילדותה.
- החוויה: בבית דודתה, גברת ריד, בגייטסהד, היא זרה ומודרת; בן הדודה ג'ון ריד מתעלל בה, וכשהיא מתגוננת היא ננעלת בחדר האדום.
- השינוי: בלווד היא מושפלת בידי מר ברוקלהרסט, אבל מוצאת חברה בהלן ברנס ומגינה במיס טמפל. בתורנפילד היא מוצאת אהבה עם רוצ'סטר, עד שמתגלה אשתו ברתה; ג'יין בורחת ושוב בודדה לגמרי, נודדת וקבצנית. בבית משפחת ריברס היא מוצאת בית, ומתברר שהם בני דודיה; היא מחלקת איתם את הירושה.
- הסיום: היא דוחה את הצעת סיינט ג'ון, חוזרת אל רוצ'סטר העיוור ונישאת לו. בסיום היא מרגישה שייכות מלאה, משפחתית וזוגית, שהושגה בלי לוותר על כבודה העצמי.

שאלה 9

א.

- עמדה: הקביעה נכונה. הרומאן מאשים את המשטר הטוטליטרי בעוול כלפי האזרח בכל תחומי החיים, והאשמה פסימית כי המשטר מנצח.
- עוול 1, שלילת הפרטיות: המסכים בבתים ובמשרדים, משטרת המחשבות, ילדים שמלשינים על הוריהם (בתו של פרסונס).
- עוול 2, שלילת האמת והזיכרון: וינסטון משכתב במשרד האמת ידיעות ישנות; השפה החדשה נועדה לצמצם את המחשבה (סיים, שמסביר זאת, נעלם).
- עוול 3, שלילת הרגש והאהבה: שתי דקות השנאה, ליגת הנוער נגד המין, ושבירת האהבה בחדר 101.
- הפסימיות: המרד נידון מראש. מר צ'רינגטון הוא איש משטרת המחשבות, אוברייין הוא המענה, ובסיום וינסטון אוהב את האח הגדול.
- בהרחבה: הסיסמאות הסותרות, והגילוי שגם הספר של גולדשטיין נכתב בידי המפלגה.

ב.

- עמדה: יש ברומאן נחמה, אבל היא חלקית ונמצאת בעיקר מחוץ לגורלו של וינסטון.
- הפרולים: וינסטון כותב ביומן שאם יש תקווה, היא בפרולים. האישה ששרה בחצר מתחת לחדר מסמלת חיוניות שהמפלגה לא הצליחה למחוק.
- רגעים של אנושיות: האהבה בין וינסטון לג'וליה והזיכרון של אמו מראים שאהבה ונאמנות היו קיימות, גם אם נמחצו.
- הנספח על עקרונות השפה החדשה כתוב בלשון עבר, ויש קוראים שרואים בכך רמז שהמשטר נפל.
- הסתייגות: בתוך העלילה המשטר מנצח. הנחמה העיקרית היא בכך שהרומאן הוא אזהרה: עתיד שאפשר להזהיר מפניו הוא עתיד שאפשר למנוע.

כל הבגרויות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature